

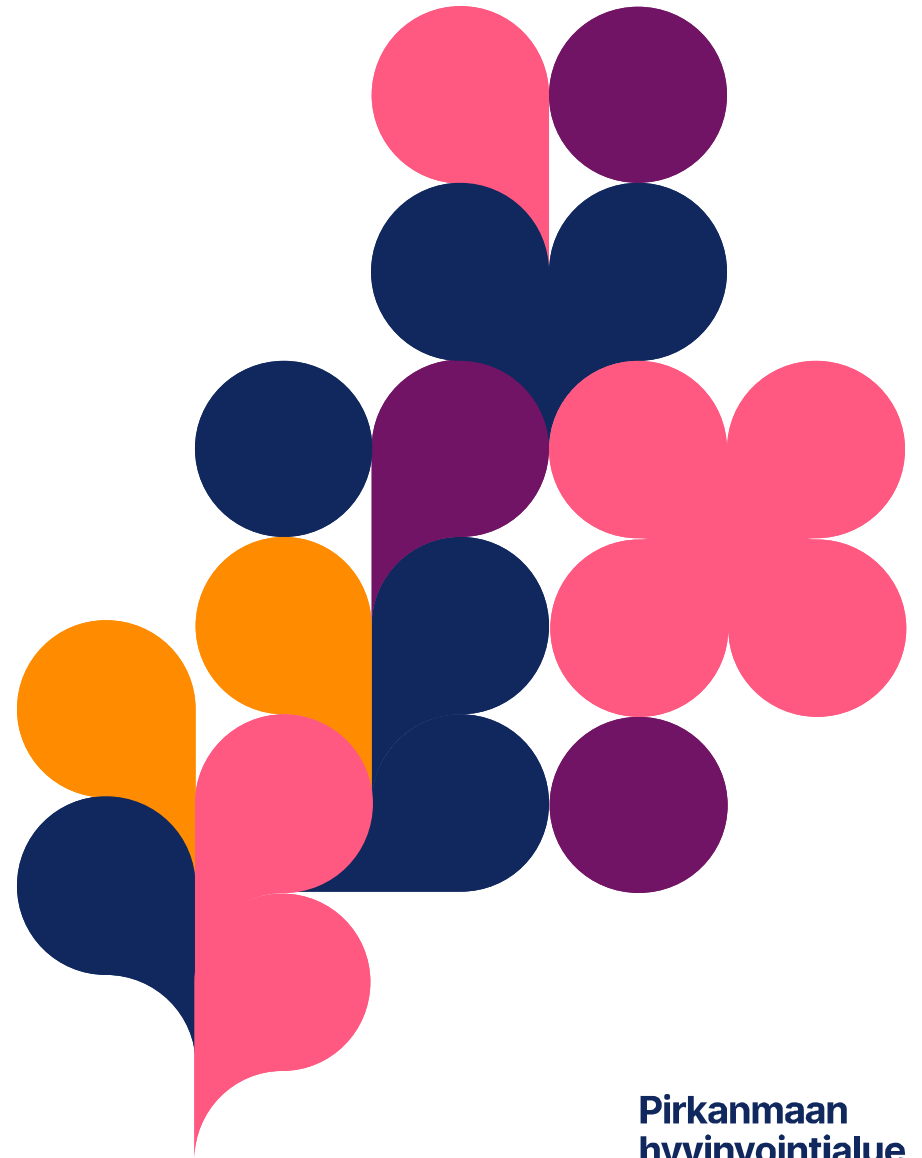
Tartuntatautilain tarkoittama tartuntataudeista vastaava toimielin ja sen tehtävät

Jaana Syrjänen

Ylilääkäri, Tays infektiokeskus, Pirkanmaan
hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaava
lääkäri (yhteensovittamisvastuu)

Sirpa Rainesalo

Vastaava johtajaylilääkäri

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Tartuntatautilain tarkoittaman tartuntataudeista vastaavan toimielimen rooli tartuntatautilain nojalla tehtävissä päätöksissä

- Tartuntatautilaissa on kohtia, joissa tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi välttämättömäksi katsottuja toimia voidaan tarvittaessa toteuttaa tartuntataudeista vastaavan toimielimen päätöksellä. Tilanteet koskevat ensisijaisesti yleisvaarallisia tartuntatauteja tai sellaiseksi perustellusti epäiltyä tartuntatauteja.
- 58§ Laajaan tartunnanvaaraan liittyvät toimenpiteet (ensisijaisesti ko. toimielimen päätöksellä)
- 71§ Äkillinen vakava terveysvaara (myös ko. toimielimen päätöksellä)
- 89§ Virka-apu (myös ko. toimielimen päätöksellä)
- Yleensä tartuntataudeista vastaavat lääkärit ovat tapauskohtaisen harkinnan perusteella päätyneet siihen, että kyseinen toimi on tarpeen ja välttämätön, ja esittelevät asian toimielimelle, TAI päätöstä pyydetään STM:n tai AVI:n (jatkossa LVV) toimesta.
- Hyvinvointialueen tartuntojen torjunnasta vastaavan toimielimen päätös voi olla tarpeen, kun tarvitaan yksittäistä viranhaltijaa leveämpiä hartioita päätöksen taakse.

Mikä on yleisvaarallinen tartuntatauti tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty

- Tartuntatauti on yleisvaarallinen (tartuntatautilaki 4 §) , jos:
 - 1) taudin tarttuvuus on suuri;
 - 2) tauti on vaarallinen; JA
 - 3) taudin leviäminen voidaan estää tautiin sairastuneeseen, taudinaiheuttajalle altistuneeseen tai tällaisiksi perustellusti epäiltyyn henkilöön kohdistettavilla toimenpiteillä.

HUOM. Kaikkien kolme kriteerin pitää täytyä yhtä aikaa

- Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä taudit ovat yleisvaarallisia, mitkä valvottavia ja mitkä kuuluvat ilmoitusvelvollisuuden piiriin
- Tauti voi olla yleisvaaralliseksi perustellusti epäily, jos se täyttää em. kriteerit, mutta se on uusi, eikä sitä ole ehditty lisätä asetukseen (tautiX, Covid19 ennen 13.2.2020)

Tartuntatautiasetus 1 § ([29.6.2023/884](#))

Yleisvaarallisia tartuntatauteja ovat:

- 1) EHEC-bakteerin aiheuttama tauti;
- 2) hepatiitti A;
- 3) hepatiitti E;
- 4) A-tyypin influenssaviruksen H5N1- tai H7N9-alatyypin taikka muun uuden tai harvinaisen alatyypin aiheuttama tauti;
- 5) isorokko;
- 6) kolera;
- 7) kuppa;
- 8) kurkkumätä;
- 9) lavantauti, pikkulavantauti ja muu salmonelloihin kuuluvan bakteerin aiheuttama tauti;
- 10) meningokokin aiheuttama vaikea yleisinfektio ja aivokalvontulehdus;
- 11) pernarutto;
- 12) polio;
- 13) rutto;
- 14) SARS, MERS;
- 15) shigellapunatauti;
- 16) tuberkuloosi;
- 17) tuhkarokko;
- 18) Ebola, Lassa, Marburg, Krimin-Kongon verenvuotokuume ja muut virusten aiheuttamat verenvuotokuumeet.

58 § Laajaan tartunnanvaaraan liittyvät toimenpiteet

Kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, hyvinvointialueen tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi ensisijaisesti päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Lupa- ja valvontavirasto voi tehdä vastaavat päätökset tai useaa hyvinvointialuetta koskevan päätöksen. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Hyvinvointialueen toimielimen tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät hyvinvointialueella voimassa olevia Lupa- ja valvontaviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Jos muu kuin 1 momentissa tarkoitettu tartuntatauti aiheuttaa laajaa tartunnan vaaraa, hyvinvointialueen tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi alueellaan ensisijaisesti päättää oppilaitosten ja päiväkotien sulkemisesta, jos se on välttämätöntä taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Lupa- ja valvontavirasto voi tehdä vastaavat päätökset tai useaa hyvinvointialuetta koskevan päätöksen. Hyvinvointialueen toimielimen tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät hyvinvointialueella voimassa olevia Lupa- ja valvontaviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

71 § Äkillinen vakava terveysvaara

Jos pikaiset toimenpiteet ovat tarpeen yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi, Sosiaali- ja terveysministeriö, Lupa- ja valvontavirasto ja hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän **tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin** toimialueellaan voivat tehdä niitä koskevat välttämättömät 60, 61 ja 63 §:n mukaiset päätökset virkasuhteisen hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavan lääkärin sijasta

Karanteeniin (60§) tai eristykseen (63§) määrääminen

Tulee kysymykseen vain yleisvaarallisen taudin kohdalla (todettu tai ”perustellusti yleisvaaralliseksi epäilty”) silloin, kun taudin leviämistä ei voi muulla tavalla estää. Tehdään valituskelpoinen hallintopäätös.

Myös tavarán voi määrätä karanteeniin (61§)

- En tiedä, että Suomessa koskaan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin olisi määrännyt tavaraa tai ihmistä karanteeniin tai eristykseen

89 § Virka-apu

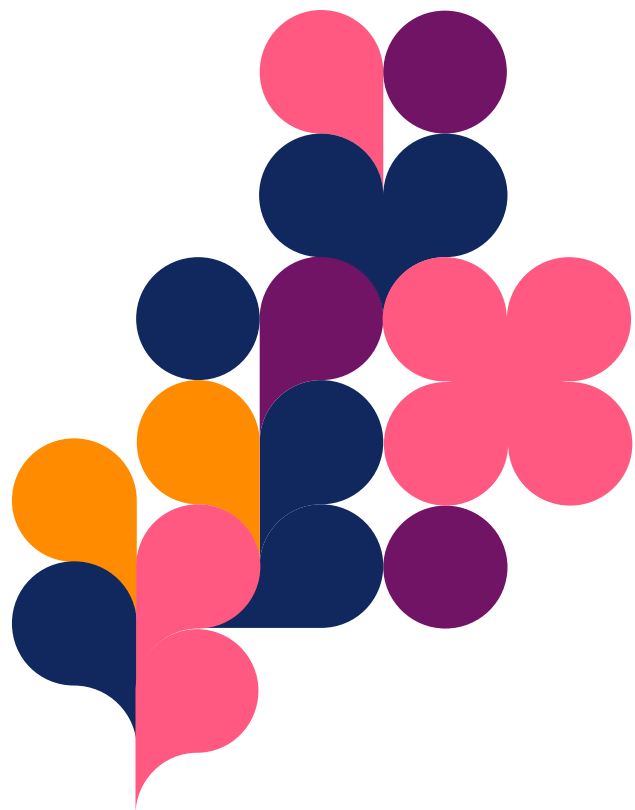
Jos Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lupa- ja valvontavirasto, **tartuntatautiin torjunnasta vastaava hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän toimielin** taikka hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri toteaa, että yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämistä ei voida muulla tavoin estää, poliisin, pelastusviranomaisen, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai Tullin on annettava tämän pyynnöstä virka-apua. Virka-apun antamisen edellytyksenä on, että se ei vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Tartuntatautilääkärille lakisääteisesti kuuluvaa työtä

- Tartuntojen torjunta ja niiden esiintymisen seuranta, alueellinen asiantuntijatyö
- Yhteistyö alueen muiden viranomaisten kanssa (eläinlääkintä, elintarvikevalvonta, ympäristöterveys)
- Yhteistyö muiden hyvinvointialueiden ja valtakunnallisten toimijoiden (THL, LVV, STM) kanssa
- Yleisvaarallisiin tartuntatauteihin liittyvät erityistoimet, kun ne ovat välttämättömiä
 - Karanteeni- ja eristämispäätökset
 - Päätös tahdosta riippumattomasta hoidosta ja tutkimuksista
 - Työstä tai oppilaitoksesta pidättäminen tartuntojen torjumiseksi
 - Päätökset tartuntatautipäivärahasta
- Yleisvaarallisten ja valvottavien tartuntatautien erityiset torjuntatoimet, kuten altistuneiden suojaaminen ja seuranta, kantajuuden väistymisen seuranta
- Alueen sote-yksiköiden, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen ohjaus- ja konsultaatioapu

Esimerkkejä päätöksistä koronapandemian ajalta

- Vuosina 2020–2022 aluehallintovirasto teki päätökset mm. yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä koskien koko maakuntaa shp:n tartuntataudeista vastaavan lääkärin ja johtajaylilääkärin yhteisestä esityksestä.
- Sittemmin kumotut 58 § ”kirjainpykälät” laajensivat avin oikeutta tehdä päätöksiä julkisten tilojen sulkemisesta ja yksityisten toiminnanharjoittajien velvollisuuksista. Säännökset eivät koskeneet ravitsemisliikkeitä.
- Tampereen sosiaali- ja terveyslautakunta teki päätöksiä koulujen tilojen sulkemisesta tartuntataudeista vastaavan lääkärin ja perusopetuksesta vastaavan johtajan esityksestä, kunnes päätösvalta etukäteispäätöksellä määrävälein delegoitiin ko. perusopetusjohtajalle (etäopetus) ja tartuntataudeista vastaavalle lääkärille. Tilojen sulkemista ja etäopetusta pyrittiin tekemään mahdollisimman vähän.
- Tartuntataudeista vastaavat lääkärit tekivät 3/2020-1/2022 virkavastuullaan kaikki Pirkanmaan eristys- ja karanteenipäätökset, jotka tulee tehdä aina tarkkojen tapahtumatietojen mukaan (jäljitys ja mikrobiologinen diagnostiikka) silloin kun muut toimet eivät ole riittäviä taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Jokaiselle henkilökohtainen valituskelpoinen hallintopäätös.
 - 52 000 karanteenipäätöstä
 - 22 000 eristyspäätöstä

Yhteystiedot

Etunimi Sukunimi

Titteli

Yksikkö

Osoitetiedot

000 000 0000

etunimi.sukunimi@pirha.fi

@sometunnus

pirha.fi

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**